

при переході к подростковому возрасту, являються *способами их самоутверждения*. Это характерно прежде всего для ситуации, когда в силу каких-либо причин дети не могут самоутвердиться на основе норм, принятых в группе (будь то семья или группы сверстников). Более того, определенный стандарт агрессивного, провоцирующего конфликт поведения как агрессивных, так и неагрессивных детей является необходимым и полезным аспектом их развития.

Список использованной литературы

1. Сенько Т. В. Агрессивность как социально-психологическая проблема / Т. В. Сенько // Народная асвета. – 1999. – № 4-5, 6. – С. 13–19.
2. Сенько Т. В. Молодежная субкультура : социальная реабилитация молодежи, входящей в различные группировки / Т. В. Сенько // Актуалогенез: эмпирические структуры личности: сб. научн. статей / под ред. С. Л. Богомаза. – Витебск : Изд-во УО "ВГУ им. С.М.Машерова", 2006. – С. 51–58.
3. Сенько Т. В. Психология взаимодействия: Часть четвертая: Истоки агрессивного поведения детей: уч. пособ. / Т. В. Сенько – Минск : Карандашев, 2002. – 256 с.
4. Сенько Т. В. Социальные группировки агрессивных подростков / Т. В. Сенько // Книжный калейдоскоп. – 2001. – № 6. – С. 90–95.
5. Токарева Н. Н. Социально-психологическая детерминация личностного развития подростков в современном обществе префигурального типа / Н. Н. Токарева. // Право. Экономика. Психология. – 2016. – С. 92–102.
6. Florek S. Ewolucyjne źródła moralności – o uwarunkowaniach zachowań antyspołecznych i perspektywach modyfikacji praktyki resocjalizacyjnej / S. Florek // Problemy współczesnej pedagogiki – teoria i praktyka. – 2011. – S. 99–112.
7. Łysek J. Od konfliktu w klasie szkolnej do porozumienia bez przemocy / J. Łysek // Nauczyciel i szkoła. – 2010. – № 1–2 (46–47). – S. 63–76.
8. Poulin F. The selection of play partners among aggressive boys / F. Poulin, M. Boivin, S. Laros // Abstracts XIIIth Biennial Meetings of ISSBD 28 June-2 July 1994. – Amsterdam, The Netherlands. – 1994. – P. 508.

УДК-159.9: 316.6

Соколенко М. О.

Інтернет-адикція студентів

Анотація. У статті звертається увага, що використання широких можливостей Інтернет у повсякденному житті людини має не тільки великі переваги, а й може нести певні негативні наслідки, зокрема, виникнення Інтернет-залежності. Тому виникає нагальне питання пошуку методів і засобів профілактики та боротьби з даною адикцією.

Ключові слова: Інтернет, Інтернет-залежність, адикція.

Соколенко М.А. Интернет-аддикция студентов

Аннотация. В статье обращается внимание на то, что использование широких возможностей Интернета в повседневной жизни человека имеет не только большие преимущества, но и может нести определенные негативные последствия, в частности, возникновение интернет-зависимости. Поэтому возникает важный вопрос поиска методов и средств профилактики и борьбы с данной аддикцией.

Ключевые слова: Интернет, Интернет-зависимость, аддикция.

Summary. The article draws attention on the extensive features of the Internet in everyday life is not only great advantages but also may carry some negative effects, in particular the emergence of Internet addiction. This raises the critical issue of search methods and means of prevention and fight this addiction.

Keywords: Internet, Internet Addiction Disorder, addiction.

Постановка проблеми. Кожного разу суспільство змушене змінювати норми життя через появу інноваційних технологій, котрі диктують нові правила існування та комунікації. Необхідністю сучасності стали гаджети, за допомогою яких індивід має змогу соціалізуватися у соціумі, ознайомитися з новою інформацією, комуніціувати. Найвизначнішим досягненням людства став Інтернет, який не лише популяризує нову інформацію, а й постає як засіб для навчання та роботи. Інтернет дає можливість пошуку навчальної інформації, розкриває перед нами розмаїття освітніх послуг, включаючи навчальні дистанційні курси, бібліотеки, інтерактивні енциклопедії та словники, перекладачі тощо. Але, в той же час надмірна захопленість глобальною «павутиною» змушує багатьох людей проводити все більше часу в Інтернеті. Подібне активне використання Інтернету призводить до виникнення певної адикції, а саме – Інтернет-залежності. Таким чином, гостро постало питання про запобігання виникнення явища залежності під час використання новітніх технологій у мережі Інтернет.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження Інтернет-адикції з'явилися відносно недавно. Термін „залежність” був запозичений із лексикона психіатрів для полегшення ідентифікації проблеми використання Інтернету особистістю шляхом асоціації її з характерними соціальними та психологічними проблемами. В зарубіжній літературі використовується термін Internet Addiction Disorder чи IAD, що вказує на складність проблеми. З'явився також дуже образний термін Netaholic, чи Інтернет-адикт. У 1994 році Кімберлі Янг, американський психолог з Пітсбургського університету, помістила на web-сайт спеціальний опитувальник. Незабаром вона отримала майже 500 відповідей, з яких близько 400 були відправлені, відповідно до обраного критерію, Інтернет-залежними користувачами [2].

Послідовником американського психолога став Іван Голдберг, який роком пізніше запропонував термін "Інтернет-залежність", що розтлумачив як розлад, "що здійснює пагубний вплив на побутову, навчальну, соціальну, робочу,

сімейну, фінансову чи психологічну сфери діяльності". Подібне явище тяжіння до змін реального існування на ірреальне з легкістю можна порівняти з вже відомими людству залежностями, наприклад, алкоголізм, наркоманія, ігроманія тощо. Проте, якщо довготривалі наслідки залежності від алкоголю та наркотиків досліджені краще, то стосовно Інтернет-адикції ще недостатньо наукових робіт, які б виявляли наслідки цієї залежності в лонгітюді.

Проблему Інтернет-залежності досліджували: А. Аветисова, О. Алексеєв, О. Андрєєва, Н. Бугайова, І. Васильєва, Г. Пілягіна, Є. Рогова, Л. Соломіна, Є. Суворова, М. Шаталіна, А. Тончева, О. Чабан, Л. Юр'єва та ін. Вказану залежність можна спостерігати в людей різної вікової категорії, проте найхарактернішою вона є для підліткового віку та старшого юнацького віку.

Тому **метою** нашого дослідження є теоретико-практичний аналіз особливості інтернет-адикції студентів з визначенням методів і засобів профілактики та боротьби з нею.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі студенти використовують Інтернет здебільшого не для полегшення навчальної роботи, а як засіб соціалізації або ж «віртуалізації» життя, що в подальшому призводить до адикції. Термін "Інтернет-залежність" часто трактується дуже широко і демонструє значну кількість проблем поведінки і контролю над жагою. Основні п'ять типів, що були виділені в процесі дослідження, характеризуються в такий спосіб (саме в студентському середовищі поширені всі типи, в інших вікових групах деяких може просто не існувати):

1. Комп'ютерна залежність – нав'язлива гра в комп'ютерні ігри (стрілялки – Doom, Quake, Unreal та ін., стратегії типу Star Craft, чи квестові), або програмування та інші види комп'ютерної діяльності у Мережі.

2. Пристрасть до віртуального спілкування та віртуальних знайомств – надмірна кількість знайомих і друзів у Мережі, великі об'єми листування, постійна участь у форумах і чатах, тощо (першість у жінок).

3. Кіберсексуальна залежність – нездоланий потяг до відвідування порносайтів, обговорення сексуальної тематики в чатах чи спеціальних телеконференціях "для дорослих" і заняттю кіберсексом (першість утримують чоловіки).

4. Інформаційне перевантаження (нав'язливий web-серфінг): нескінченні подорожі по Мережі, пошук інформації по базам даних і пошуковим сайтам.

5. Нав'язлива „фінансова" потреба у Мережі – гра в онлайн ігри (їзартні та рольові), постійні покупки чи участь в Інтернет-аукціонах.

На сьогодні не існує психологічного чи психіатричного діагнозу "Інтернет" чи "комп'ютерної" залежності, тому серед психологів та психіатрів світу існує суперечка про появу додаткового виду залежності чи інтегрування інтернет-залежності до загальних видів залежності. В останню версію "Діагностичного і статистичного посібника з психічних розладів" (DSM-IV), що встановлює стандарти класифікації типів психічних хвороб, не ввійшла жодна з цих категорій [2].

У дослідженні брали участь студенти Криворізького державного педагогічного університету факультету української філології. Загальна кількість вибірки – 20 осіб. Нами були використані дві тестових методики, які передбачають діагностику ігрової та інтернет-залежності. За результатами тесту, щодо виявлення ігрової залежності було встановлено, що 75% діагностованих мають середній рівень залежності, що викликає значне занепокоєння (див. рис.1).

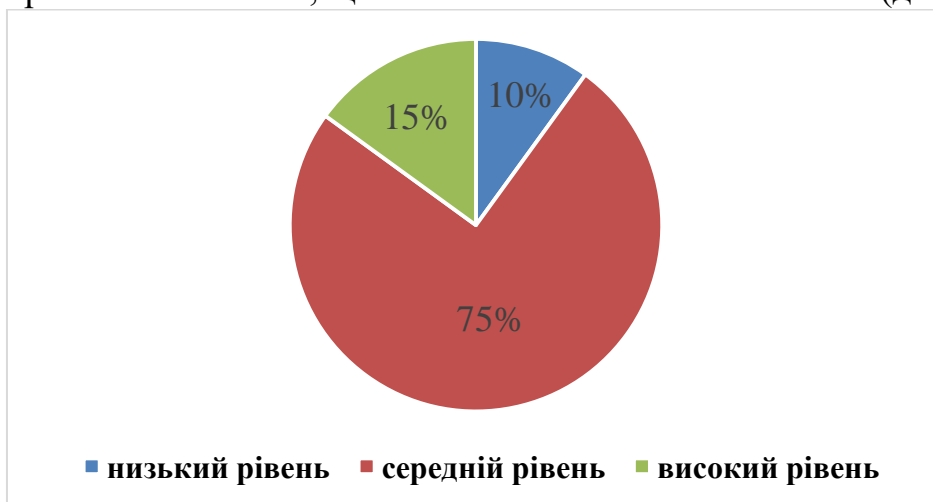

Рис. 1. Особливості ігрової залежності студентів

Низький рівень ігрової адикції мають 10% студентів, тоді як високий рівень ігрової залежності, властивий 15% досліджуваних. З останніми необхідно використовувати методи корекції.

Розглянемо результати діагностики за методикою Анастасії Жічкіної «Інтернет-залежність» (див. Рис.2).

Встановлено, що більшість продіагностованих студентів має схильність до розвитку Інтернет-залежності: - 70%, що вказує на небезпечну тенденцію серед юнацького віку. Тоді як лише в 30% студентів не виявлено схильності до Інтернет-залежності.

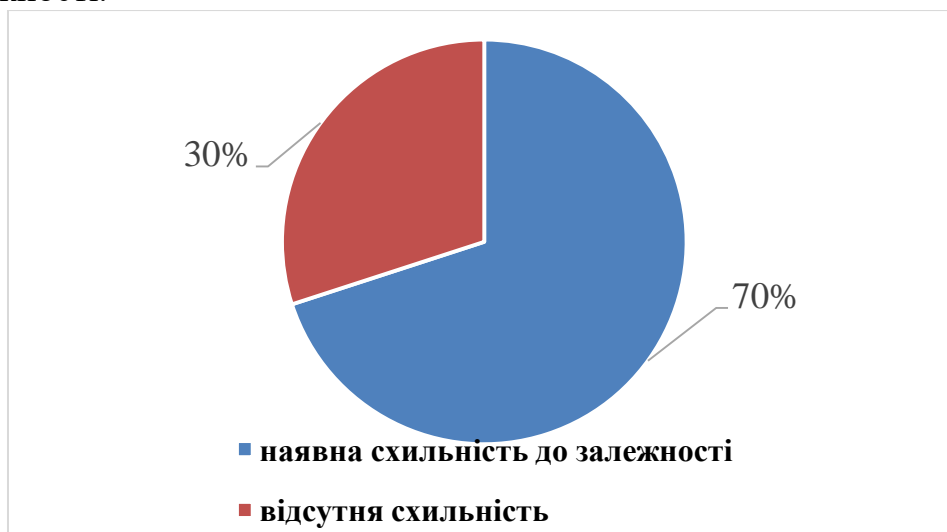

Рис.2. Особливості Інтернет-залежності студентів

Таким чином, нагальним є питання профілактики Інтернет-адикції у студентів, яка, на думку Н.М. Дідик, включає у себе три рівні :

Первинний: спрямований на пропедевтичні методи стосовно можливого залучення індивіда в онлайн-ігри. Реципієнти здебільшого не знайомі з дією онлайн-ігор, мають поверхневі знання про предмет обговорення.

- Виявлення групи ризику. Проведення комплексу відповідних діагностичних методів.

- Формування психологічної стійкості особистості як основи здорового способу життя.

- Виховання свідомого бережливого ставлення до свого здоров'я, розвиток уміння раціонально використовувати його психологічні можливості.

- Стимулювання саморегуляції власних психофізичних можливостей особистості шляхом включення їх у позитивну альтернативу фізичних і психологічних випробовувань.

- Формування науково обґрунтованих уявлень про анатомо-фізіологічні і психологічні зміни, що відбуваються в організмі в ситуаціях стресу, інформаційних перевантажень, умінь самоконтролю і самооцінки у поведінці.

Вторинний: орієнтований на осіб групи ризику.

- Рання діагностика проблем у осіб, схильних до ігрової залежності.

- Робота з особами груп ризику (діагностика, спостереження у фахівців, створення програм для роботи з ними).

- Створення центру реабілітації, спрямовані на соціалізацію і адаптацію з проблемою.

Третинний: надання допомоги особам, які страждають від ігрової залежності. Це система заходів, спрямованих на корекцію поведінки, переорієнтацію і реабілітацію.

- Формування реабілітаційного середовища.

- Створення груп взаємодопомоги.

- На основі встановлених «груп ризику» здійснення індивідуального профілактичного впливу на особистість шляхом використання доцільних психолого-педагогічних засобів [3].

О. В. Безпалько описує 2 основних підходи у профілактиці негативних явищ у молодіжному середовищі, які можна використати для профілактики ігрової залежності: інформаційний і поведінковий підходи, які будуть функціонувати після створення психологічних або соціальних служб залежним[1]. У такому разі, якщо націлитися на проблему комплексно, то рівень адикції почне стрімко знижуватися.

Ефективним на попередньому етапі є проведення тестових методик, спрямованих на вивчення у студентів рівня самооцінки, самовиховання, самосвідомості:

1. Методики на визначення ролі Інтернету в житті студента і діагностику рівня Інтернет-адикції: опитувальник “Сприйняття Інтернету” Є. Щепіліної; тест на Інтернет-залежність К. Янг в модифікації С. Бурової.

2. Методики, спрямовані на вивчення емоційно-вольової сфери особистості: Шкала оцінки рівня особистісної тривожності Ч. Спілбергера та Ю. Ханіна; тест «Самооцінка сили волі» М. Обозова; тест «Самооцінка стресостійкості» С. Пенчева; методика діагностики показників і форм агресії А. Басса-А. Дарки.

3. Методики, які спрямовані на вивчення комунікативної сфери особистості: Діагностика рівня суб'єктивного відчуття самотності Д. Рассела і М. Фергюсона; Тест «Самооцінка конфліктності» С. Ємельянова.

4. Методики, що спрямовані на вивчення мотиваційної сфери особистості: Діагностика мотивації успіху і боязні невдачі А. Реана [5].

Важливим інструментарієм впливу, на нашу думку, може бути вплив на свідомість молоді соціальної реклами. М. І. Дрепа зазначає, що саме за допомогою перегляду подібних медіа-звернень студентство матиме змогу усвідомити реальне призначення комп'ютера як засобу отримання інформації, поглиблення знань, не ізолюючи себе від навколишнього світу, ознайомитися з реально існуючою проблемою від однолітків, а не старшого покоління, мати змогу замислитися над можливою загрозою здоровому психологічному життю та вже існуючою проблемою [4].

Висновки. Отже, сучасні дослідники ще не мають однозначного тлумачення проблеми Інтернет-адикції. Виявлено домінування осіб, які мають середній рівень ігрової залежності та які схильні до інтернет-залежності. Тому виникає нагальне питання пошуку методів і засобів профілактики та боротьби з даною адикцією за допомогою психологів та педагогів вчз. Оскільки проведене дослідження не охоплює усіх аспектів розглянутої проблеми, то в перспективі планується дослідити гендерні особливості інтернет-адикції.

Список використаної літератури

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. Навчальний посібник / О. В. Безпалько – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 134 с.

2. Гришко В. В. Інтернет-залежність студентів [Електронний ресурс] / В. В. Гришко // Вісник психології і педагогіки. – Режим доступу: http://www.psyh.kiev.ua/Інтернет-залежність_студентів.

3. Дідик Н. М. Соціально-педагогічна профілактика ігрової залежності. / Н. М. Дідик. // Молодий вчений. – 2015. - №2 (7). – С. 226-229.

4. Дрепа М.И. Психологическая профілактика інтернет-зависимости у студентов / М. И. Дрепа / автореф. дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.05 «Социальная психология; психология социальной работы» [Электронный ресурс] – 2010. – 18с.

5. Карандашева О. В. Работа практичного психолога з учнями схильними до адиктивної поведінки / О. В. Карандашева // Тренінгові, соціально-реабілітаційні і навчальні програми із формування здорового способу життя в учнівської студентської молоді. – К.: Ніка-Центр, 2008. – С. 59–67.